

Reagan kom helt rätt i tiden

bok

Karin Henriksson: Reagan – en kontroversiell ikon (Leopard förlag)

DEN SOM kommer till Washington D.C. med inrikesflyg landar på Ronald Reagan Airport. Den som vandrar längs maktens "The Mall" mellan Kapitolium och Vita huset går förbi en ny stor förvaltningsbyggnad som bär Reagans namn.

Ronald W Reagan ses numera som en av USA:s främsta presidenter och kommer nog så förbli också med ett längre perspektiv på hans presidentgärning 1981–1989 än ett kvartssekel. Att det nu kommer en första biografi över honom på svenska är därför motiverat.

Reagans insats var att återge genomsnittsamerika tron på sig själv och proklamera "Morning in America" efter svåra år med ungdomsuppror, förlust i Vietnamkriget och presidentämbetets förfall under Watergateskandalen. Ännu på valdagen i november 1980 satt amerikanska diplomater som gisslan på den egna ambassaden i Teheran. Den fortsatta förnedringen i detta för den sittande presidenten Jimmy Carter var sannolikt avgörande för att utmanaren Reagan kunde vinna valet. När det var dags för installation var gisslan fri.

Den stora triumfen för Reagan kom efter det att han avgått i januari 1989. Med kommunistregimernas fall i Östeuropa under hösten 1989 och Sovjetunionens slutliga upplösning två år senare hade USA segrat i det kalla kriget. Och för amerikansk opinion och samtidsanalys var det Ronald Reagan och hans politik som åstadkommit detta.

Reagan var benhård antikommunist och ville få slut på kärnvapenterrorbalansens och den fredliga samexistens status quo. Hans väldiga satsningar på militär upprustning orkade det ekonomiskt ineffektiva sovjetsystemet inte möta. Och när Sovjetunionen till slut fick en yngre och mer problemorienterad ledare i Michail Gorbatsjov valde Reagan både att uppmana honom att riva Berlinmuren och att inleda mycket långtgående kärnvapennedrustningssamtal.

INRIKESPOLITISKT VAR Ronald Reagans budskap krasst enkelt att offentlig politik var problemet. Han kom därmed att bli symbolgestalt för nyliberalismens genombrott och fångade och förstärkte en ny tidsanda efter årtionden av politisk aktivism. Han kunde också skickligt knyta an till krisen för traditionella amerikanska värderingar efter ungdomsrevolten och krigskritiken och blev med sin religiöst färgade patriotism favorit hos den samtidigt snabbt växande nya

kristna högern. Att han själv nästan aldrig deltog i gudstjänster, hade haft ett vad man kan förstå vidlyftigt privatliv i Hollywood och var omgitt med en kvinna med astrologiska böjelser, låg honom därvidlag inte i fatet.

Som person var Reagan en "enkel karl" från Mellanvästern som gjort hygglig men inte märkvärdig karriär i Hollywood som skådespelare, radiopratare och programledare i reklam-TV. Han saknade djupare kunskaper om politik och ekonomi och lämnade oftast konkret politik och detaljer till sina medarbetare. Han hade därmed många vedersakare inte minst i medierna. Självsåg

Ronald Reagan från sin tidigare karriär som skådespelare.

FOTO: AP/TT

jag honom i aktion en enda gång, vid ett lunchmöte under primärvalskampanjen i Florida i mars 1980. Mina fördomar besannades då av en både förvirrad och skrämmande utläggning i en utrikespolitisk fråga.

Men misstro från medier och politiskt etablissemang kunde redan på 1980-talet vändas till en tillgång. Och från sina år i film och reklam hade Ronald Reagan lärt sig att kommunicera. Hans retorik var både högräddande och känsloladdad men inte minst slagfärdig, rolig och inte sällan självvironisk. Med eller utan

hjälp av talsskrivare lyckades han finna de rätta formuleringarna vid rätt tillfälle. Han tvingade till slut oss förnumstiga förståsig-påare inse att politisk intuition överglänser politisk kunskap.

RONALD REAGAN hade också tur och en förunderlig förmåga att inte besmittas av skandaler och inkonsekvenser i sin maktutövning. Sådana saknades inte och redovisas fylligt av Karin Henriksson som inte bara i valet av undertitel vinnlagt sig om att ge ett så mångsidigt porträtt som möjligt.

Det är en föredömlig strävan i en framställning som är mycket innehålls- och associationsrik, inte minst i skildringen av hans liv före politiken. Men tyvärr blir det alltför ofta alltför mycket, alltför osorterat och i slutändan alltför rapsodiskt.

Ronald Reagan var USA:s äldste president och lämnade sitt ämbete strax för sin 78-årsdag. Redan de sista åren vid makten började han visa tecken på demens. Tre år efter det han avgått skrev han ett modigt öppet brev till sina landsmän om att han fått diagnosen alzheimer:

– Jag ger mig nu iväg på en resa som kommer att leda till mitt livs solnedgång. Men jag vet att en strålande gryning alltid väntar Amerika.

Ronald W Reagan både levde och dog sin amerikanska dröm.

ANDERS MELLBOURN

Varför återvänder den förlorade sonen?

Innan du läser vidare, fundera över vad du skulle svara om någon frågade dig.

Mark Allan Powell, professor i Nya testamentet, bestämde sig för att göra ett experiment med studenter på det seminarium i USA där han undervisade. Han delade in studenterna i par där båda läste berättelsen om den förlorade sonen noggrant. Den ene i paret fick därefter i uppgift att återberätta liknelsen för den andre. I Luk 15:14 får vi veta att en hungersnöd bryter ut och enligt Luk 15:17 kommer sonen till besinning och bestämmer sig för att återvända hem för att han håller på att svälta ihjäl. Trots detta var det ingen av de åtta eleverna som återberättade liknelsen som hade med detaljen om hungersnöden.

När 100 amerikanska elever fick samma uppgift, nämnde sex hungersnöden. När Powell däremot tog med sig samma experiment till 50 elever i St Petersburg i Ryssland, nämnde 42 hungersnöden som orsak till varför sonen återvände.

Uppenbarligen la de amerikanska och ryska eleverna märkte till helt olika detaljer. En bidragande orsak till att studenterna i St Petersburg noterar svälten, menar Powell, kan vara att svält finns i folkminnet. När tyskarna 1941 omringade St Petersburg utbröt en 900 dagar lång hungersnöd, som ledde till att 670 000 människor svält ihjäl. Amerikanska elever hade däremot inte upplevelsen av svält färsk i folkminnet.

"Uppenbarligen la de amerikanska och ryska eleverna märkte till helt olika detaljer."

POWELL BESTÄMDE sig dock för att fortsätta sin undersökning genom att ta reda på vad västerländska bibelkommentarer säger om hungersnöden. Av de 55 kommentarförfattarna som undersöktes, kommenterade 37 inte alls hungersnöden. Istället lyftes mannens syndanöd och ånger fram som orsak till att sonen återvände.

Så förutom att skillnaden i svaren mellan ryska och amerikanska elever kan bero på tidigare generationers upplevelser, kan de också bero på tendensen att i västerländsk bibeltolkning koppla denna liknelse till syndanöd snarare än hungersnöd.

JAG TYCKER studien är spännande eftersom den visar på hur svårt det är att läsa Bibeln utan kulturell förståelse. Hur vi läser påverkar också vår förståelse av Gud. Enligt västerländska teologer och studenter välkomnar Gud i denna liknelse den som ångrar sig och ber om förlåtelse för sina synder. Enligt de ryska studenterna välkomnar Gud den som är i nöd. Jag tror visserligen att Gud välkomnar både ångerrymda och nödställda som vänder tillbaka till Gud, men det stör mig lite att jag inte hade tagit så stor notis om hungersnöden innan jag läste den här studien.

Tro och teologi

Linda Alexandersson. Pastor och författare.